

SĂPTĂMÂNA PĂCII
8 - 15 ianuarie 2017

Obiectivul săptămânii: promovarea nonviolenței ca stilul caracteristic al deciziilor, al relațiilor și al acțiunilor.

Papa Francisc a propus pentru Ziua Mondială a Păcii din acest următoarea temă: **Nonviolența: Stil al unei politici pentru pace.** Iată câteva teme atinse de Sfântul Părinte în **Mesajul pentru celebrarea celei de-a 50-a Zile Mondiale a Păcii:**

Valoarea nonviolenței

„Caritatea și nonviolența să călăuzească modul în care ne tratăm unii pe alții în raporturile interpersonale, în cele sociale și în cele internaționale. Când știu să reziste în fața tentației răzbunării, victimele violenței pot să fie protagoniștii cei mai credibili ai proceselor nonviolente de construire a păcii. De la nivelul local și zilnic până la cel al ordinii mondiale fie ca nonviolența să devină stilul caracteristic al deciziilor noastre, al relațiilor noastre, al acțiunilor noastre, al politicii în toate formele sale.”

Exemplul lui Isus

«Și Isus a trăit în timpuri de violență. El a învățat că adevăratul câmp de bătălie, în care se înfruntă violența și pacea, este inima umană: „Căci dinăuntru, adică din inima omului ies gândurile rele” (Mc 7,21). Însă mesajul lui Cristos, în fața acestei realități, oferă răspunsul în mod radical pozitiv: El a predicat neobosit iubirea necondiționată a lui Dumnezeu care primește și iartă și i-a învățat pe discipolii săi să-i iubească pe dușmani (cf. Mt 5,44) și să întoarcă obrazul celălalt (cf. Mt 5,39). Când i-a împiedicat pe cei care o acuzau pe adulteră ca s-oucidă cu pietre (cf. In 8,1-11) și când, în noaptea dinainte de a muri, i-a spus lui Petru să pună înapoi în teacă sabia (cf. Mt 26,52), Isus a trasat calea nonviolenței, pe care a parcurs-o până la sfârșit, până la cruce, prin care a realizat pacea și a distrus dușmănia (cf. Ef 2,14-16). De aceea, cine primește Vestea Bună a lui Isus, știe să recunoască violența pe care o poartă în sine și se lasă vindecat de milostivirea lui Dumnezeu, devenind astfel la rândul său instrument de reconciliere, conform îndemnului sfântului Francisc de Assisi: „Pacea pe care o vestiți cu gura, s-o aveți și mai îmbelșugată în inimile voastre.”»

Curajul nonviolenței

«Nonviolența este înțeleasă uneori în sensul de capitulare, lipsă de angajare și pasivitate, dar în realitate nu este așa. Când Maica Tereza a primit premiul Nobel pentru pace în 1979, a declarat clar mesajul său de nonviolență activă: „În familia noastră nu avem nevoie de bombe și de arme, de a distruge pentru a aduce pace, ci numai de a sta împreună, de a ne iubi unii pe alții [...] Și vom putea depăși tot răul care este în lume”. Pentru că forța armelor este înșelătoare. „În timp ce traficanții de arme fac munca lor, există săracii făcători de pace care numai pentru a ajuta o persoană, alta, alta, alta, își dau viața”; pentru acești făcători de pace, Maica Tereza este „un simbol, o icoană din timpurile noastre.”»

Familia, locul în care se învață nonviolența

„Familia este cuptorul indispensabil prin care soții, părinți și copii, frați și surori învață să comunice și să se îngrijească unii de alții în mod dezinteresat și unde neînțelegerile sau chiar conflictele trebuie să fie depășite nu cu forța, ci cu dialogul, respectul, căutarea binelui celuilalt, milostivirea și iertarea. Din interiorul familiei bucuria iubirii se propagă în lume și se iradiază în toată societatea. De altfel, o etică de fraternitate și de coexistență pașnică între persoane și între popoare nu se poate baza pe logica fricii, a violenței și a închiderii, ci pe responsabilitate, pe respect și pe dialogul sincer.”

Propuneri de activități

1. Discuții pe marginea *Mesajul Sfântului Părinte Francisc pentru celebrarea celei de-a 50-a Zile Mondiale a Păcii*. Pot fi de ajutor următoarele întrebări:
 - Care sunt sursele de conflict din propria comunitate?
 - Care sunt atitudinile ce ar trebui încurajate astfel încât să se acționeze în logica nonviolenței?
 - Cum trebuie să fie educate tinerele generații în direcția nonviolenței?
 - Care pot fi gesturile concrete trăite în familie, la locul de muncă, la școală, în societate prin care să se promoveze atitudinile de nonviolență?
 - Cum putem reacționa la manifestările violente din spațiul public (societate, politică, comunitate parohială etc.)?
2. În grupul membrilor Acțiunii Catolice se poate discuta despre modul în care să se gestioneze conflictele și să se identifice modalitățile de aplanare.
3. Este oportun să se inițieze o dezbatere despre violența asupra femeilor și a copiilor în propriul context identificând modalitățile de contracarare.
4. Pot fi celebrate momente de rugăciune pentru pace în lume sau proclamate intenții pentru pace la Rugăciunea credincioșilor de la liturghiile din această săptămână.

**Mesajul Sfântului Părinte Francisc
pentru celebrarea celei de-a 50-a Zile Mondiale a Păcii
(1 ianuarie 2017)**

Nonviolența: Stil al unei politici pentru pace

1. La începutul acestui nou an exprim urările mele sincere de pace popoarelor și națiunilor din lume, șefilor de stat și de guvern, precum și responsabililor comunităților religioase și ai diferitelor exprimări ale societății civile. Urez pace fiecărui bărbat, femeie, copil și copilă și mă rog ca imaginea și asemănarea lui Dumnezeu în fiecare persoană să ne permită să ne recunoaștem reciproc ca daruri sacre înzestrate cu o demnitate imensă. Mai ales în situațiile de conflict, să respectăm această "demnitate mai profundă"¹ și să facem din nonviolența activă stilul nostru de viață.

Acesta este Mesajul pentru a 50-a Zi Mondială a Păcii. În primul mesaj, fericitul papă Paul al VI-lea s-a adresat tuturor popoarelor, nu numai catolicilor, cu cuvinte foarte clare: "În sfârșit a reieșit foarte clar că pacea este unica și adevărata linie a progresului uman (nu tensiunile naționalismelor ambițioase, nu cuceririle violente, nu represiunile aducătoare de falsă ordine civilă)". Avertiza cu privire la "pericolul de a crede că toate controversele internaționale nu sunt rezolvabile pe căile rațiunii, adică ale tratativilor întemeiate pe drept, dreptate, echitate, ci numai pe cele ale forțelor distructive și ucigătoare". Dimpotrivă, citând *Pacem in terris* a predecesorului său sfântul Ioan al XXIII-lea, exalta "sensul și iubirea păcii întemeiate pe adevăr, pe dreptate, pe libertate, pe iubire"². Uimește actualitatea acestor cuvinte, care astăzi nu sunt mai puțin importante și urgente ca în urmă cu 50 de ani.

Cu această ocazie doresc să mă opresc asupra *nonviolenței ca stil al unei politici de pace* și îi cer lui Dumnezeu să ne ajute pe noi toți să ne inspirăm din nonviolență în profunzimea sentimentelor și valorile noastre personale. Caritatea și nonviolența să călăuzească modul în care ne tratăm unii pe alții în raporturile interpersonale, în cele sociale și în cele internaționale. Când știu să reziste în fața tentației răzbunării, victimele violenței pot să fie protagoniștii cei mai credibili ai proceselor nonviolente de construire a păcii. De la nivelul local și zilnic până la cel al ordinii mondiale fie ca nonviolența să devină stilul caracteristic al deciziilor noastre, al relațiilor noastre, al acțiunilor noastre, al politicii în toate formele sale.

O lume fărâmițată

2. Secolul trecut a fost devastat de două războaie mondiale ucigătoare, a cunoscut amenințarea războiului nuclear și un mare număr de alte conflicte, în timp ce astăzi din păcate ne confruntăm cu un teribil război mondial pe bucăți. Nu este ușor de a ști dacă lumea actualmente este mai mult sau mai puțin violentă decât a fost ieri, nici dacă mijloacele moderne de comunicare și mobilitatea care caracterizează epoca noastră ne fac mai conștienți de violență sau mai obișnuiți cu ea.

În orice caz, această violență care se exercită "pe bucăți", în moduri și la niveluri diferite, provoacă suferințe enorme de care suntem foarte conștienți: războaie în diferite țări și continente; terorism, criminalitate și atacuri armate imprevizibile; abuzurile îndurate de migranți și de victimele traficului de persoane; devastarea mediului. În ce scop? Violența permite să se obțină obiective de valoare durabilă? Tot ceea ce obține nu este oare să dezlănțuie represalii și spirale de conflicte letale care aduc binefaceri numai câtorva "domni ai războiului"?

Violența nu este grija față de lumea noastră fărâmițată. A răspunde la violență cu violență conduce, în cea mai bună dintre ipoteze, la migrații forțate și la suferințe uriașe, pentru că mari cantități de resurse sunt destinate pentru scopuri militare și sustrate de la exigențele zilnice ale tinerilor, ale familiilor aflate în dificultate, ale bătrânilor, ale bolnavilor, ale marii majorități a

locuitorilor lumii. În cel mai rău dintre cazuri poate duce la moartea fizică și spirituală a multora, dacă nu chiar a tuturor.

Vestea bună

3. Și Isus a trăit în timpuri de violență. El a învățat că adevăratul câmp de bătălie, în care se înfruntă violența și pacea, este inima umană: "Căci dinăuntru, adică din inima omului ies gândurile rele" (Mc 7,21). Însă mesajul lui Cristos, în fața acestei realități, oferă răspunsul în mod radical pozitiv: El a predicat neobosit iubirea necondiționată a lui Dumnezeu care primește și iartă și i-a învățat pe ucenicii săi să-i iubească pe dușmani (cf. Mt 5,44) și să întoarcă obrazul celălalt (cf. Mt 5,39). Când i-a împiedicat pe cei care o acuzau pe adulteră ca s-o ucidă cu pietre (cf. In 8,1-11) și când, în noaptea dinainte de a muri, i-a spus lui Petru să pună înapoi în teacă sabia (cf. Mt 26,52), Isus a trasat calea nonviolentei, pe care a parcurs-o până la sfârșit, până la cruce, prin care a realizat pacea și a distrus dușmănia (cf. Ef 2,14-16). De aceea, cine primește vestea bună a lui Isus, știe să recunoască violența pe care o poartă în sine și se lasă vindecat de milostivirea lui Dumnezeu, devenind astfel la rândul său instrument de reconciliere, conform îndemnului sfântului Francisc din Assisi: "Pacea pe care o vestiți cu gura, s-o aveți și mai îmbelșugată în inimile voastre"³.

A fi adevărați ucenici ai lui Isus astăzi înseamnă a adera și la propunerea sa de nonviolență. Ea - așa cum a afirmat predecesorul meu Benedict al XVI-lea - "este realistă, pentru că ține cont că în lume este *prea multă* violență, *prea multă* nedreptate, așadar, nu se poate depăși această situație decât contrapunând un *mai mult* de iubire, un *mai mult* de bunătate. Acest *mai mult* vine de la Dumnezeu"⁴. Și el adăuga cu mare forță: "Pentru creștini nonviolenta nu este un simplu comportament tactic, ci un mod de a fi al persoanei, atitudinea celui care *este așa de convins de iubirea lui Dumnezeu și de puterea sa* încât nu-i este frică să înfrunte răul numai cu armele iubirii și adevărului. Iubirea dușmanului constituie nucleul «revoluției creștine»"⁵. Pe bună dreptate, evanghelia aceluia *iubiți pe dușmanii voștri* (cf. Lc 6,27) este considerată "*magna charta a nonviolentei creștine*": ea nu constă "în a capitula în fața răului [...], ci în a răspunde la rău cu binele (cf. Rom 12,17-21), frângând în acest mod lanțul nedreptății"⁶.

Mai puternică decât violența

4. Nonviolenta este înțeleasă uneori în sensul de capitulare, lipsă de angajare și pasivitate, dar în realitate nu este așa. Când Maica Tereza a primit premiul Nobel pentru pace în 1979, a declarat clar mesajul său de nonviolenta activă: "În familia noastră nu avem nevoie de bombe și de arme, de a distruge pentru a aduce pace, ci numai de a sta împreună, de a ne iubi unii pe alții [...] Și vom putea depăși tot răul care este în lume"⁷. Pentru că forța armelor este înșelătoare. "În timp ce traficanții de arme fac munca lor, există săracii făcători de pace care numai pentru a ajuta o persoană, alta, alta, alta, își dau viața"; pentru acești făcători de pace, Maica Tereza este "un simbol, o icoană din timpurile noastre"⁸. În luna septembrie am avut marea bucurie de a o proclama sfântă. Am elogiat disponibilitatea ei față de toți prin "primirea și apărarea vieții umane, cea nenăscută și cea abandonată și rebutată. [...] S-a aplecat asupra persoanelor epuizate, lăsate să moară pe marginile străzilor, recunoscând demnitatea pe care Dumnezeu le-a dat-o; a făcut ca puternicii pământului să audă glasul său, pentru ca să recunoască greșelile lor în fața crimelor - în fața crimelor! - sărăciei create de ei înșiși"⁹. Ca răspuns, misiunea sa - și în asta reprezintă mii, ba chiar milioane de persoane - este de a merge în întâmpinarea victimelor cu generozitate și dăruire, atingând și pansând orice trup rănit, vindecând orice viață frântă.

Nonviolenta practică cu hotărâre și coerență a produs rezultate impresionante. Succesele obținute de Mahatma Gandhi și Khan Abdul Ghaffar Khan în eliberarea Indiei, și de Martin Luther King jr împotriva discriminării rasiale nu vor fi uitate niciodată. Femeile, în mod deosebit, sunt adesea lidere de nonviolenta, ca de exemplu, Leymah Gbowee și mii de femei

liberiene, care au organizat întâlniri de rugăciune și protest nonviolent (*pray-ins*), obținând negocieri de înalt nivel pentru încheierea celui de-al doilea război civil din Liberia.

Nu putem uita nici deceniul epocal încheiat cu căderea regimurilor comuniste din Europa. Comunitățile creștine au dat contribuția lor cu rugăciunea insistentă și acțiunea curajoasă. Influență specială au exercitat slujirea și magisteriul sfântului Ioan Paul al II-lea. Reflectând asupra evenimentelor din 1989 în enciclica *Centesimus annus* (1991), predecesorul meu evidențiază că o schimbare epocală în viața popoarelor, a națiunilor și a statelor se realizează "printr-o luptă pașnică, ce se folosește numai de armele adevărului și ale dreptății"¹⁰. Acest parcurs de tranziție politică spre pace a fost făcut posibil în parte "de angajarea nonviolentă a oamenilor care, în timp ce au refuzat mereu să cedeze în fața puterii forței, au știut să găsească rând pe rând forme eficace pentru a da mărturie despre adevăr". Și conchidea: "Fie ca oamenii să învețe să lupte pentru dreptate fără violență, renunțând la lupta de clasă în controversele interne și la război în cele internaționale"¹¹.

Biserica s-a angajat pentru realizarea de strategii nonviolente de promovare a păcii în multe țări, solicitând chiar și pe actorii cei mai violenți în eforturi pentru a construi o pace dreaptă și durabilă.

Această angajare în favoarea victimelor nedreptății și ale violenței nu este un patrimoniu exclusiv al Bisericii Catolice, ci este proprie a multor tradiții religioase, pentru care "compasiunea și nonviolența sunt esențiale și arată calea vieții"¹². Reafirm cu putere: "Nicio religie nu este teroristă"¹³. Violența este o profanare a numelui lui Dumnezeu¹⁴. Să nu încetăm niciodată să repetăm: "Niciodată numele lui Dumnezeu nu poate să justifice violența. Numai pacea este sfântă. Numai pacea este sfântă, nu războiul!"¹⁵.

Rădăcina familială a unei politici nonviolente

5. Dacă originea din care provine violența este inima oamenilor, atunci este fundamental a parcurge cărarea nonviolentei în primul rând în interiorul familiei. Este o componentă a acelei bucurii a iubirii pe care am prezentat-o în martie în exortația apostolică *Amoris laetitia*, la încheierea a doi ani de reflecție din partea Bisericii asupra căsătoriei și familiei. Familia este cuptorul indispensabil prin care soții, părinți și copii, frați și surori învață să comunice și să se îngrijească unii de alții în mod dezinteresat și unde neînțelegerile sau chiar conflictele trebuie să fie depășite nu prin forța, ci prin dialog, respect, căutarea binelui celuilalt, milostivire și iertare¹⁶. Din interiorul familiei bucuria iubirii se propagă în lume și iriază în toată societatea¹⁷. De altfel, o etică de fraternitate și de coexistență pașnică între persoane și între popoare nu se poate baza pe logica fricii, a violenței și a închiderii, ci pe responsabilitate, pe respect și pe dialogul sincer. În acest sens, adresez un apel în favoarea dezarmării, precum și a interzicerii și a abolirii armelor nucleare: armamentul nuclear și amenințarea distrugerii reciproce asigurată nu pot întemeia acest tip de etică¹⁸. Cu urgență egală implor să se oprească violența în familie și abuzurile asupra femeilor și copiilor.

Jubileul Milostivirii, încheiat în noiembrie, a fost o invitație de a privi în profunzimea inimii noastre și de a lăsa să intre acolo milostivirea lui Dumnezeu. Anul jubiliar ne-a făcut să conștientizăm cât de numeroase și diferite sunt persoanele și grupurile sociale care sunt tratate cu indiferență, sunt victime ale nedreptății și îndură violență. Ei fac parte din "familia" noastră, sunt frații noștri și surorile noastre. Pentru aceasta politicile de nonviolență trebuie să înceapă între zidurile casei pentru a se răspândi după aceea la întreaga familie umană. "Exemplul sfintei Tereza de Lisieux ne invită la practicarea căii mici a iubirii, să nu pierdem oportunitatea unui cuvânt respectuos, a unui zâmbet, a oricărui gest mic care să semene pace și prietenie. O ecologie integrală este formată și din simple gesturi zilnice în care frângem logica violenței, a exploatării, a egoismului"¹⁹.

Invitația mea

6. Construirea păcii prin nonviolența activă este element necesar și coerent cu eforturile continue ale Bisericii pentru a limita folosirea forței prin normele morale, prin participarea sa la lucrările instituțiilor internaționale și, grație contribuției competente a atâtor creștini, la elaborarea legislației la toate nivelurile. Isus însuși ne oferă un "manual" al acestei strategii de construire a păcii în așa-numita predică de pe munte. Cele opt fericiri (cf. *Mt* 5,3-10) trasează profilul persoanei pe care putem s-o definim fericită, bună și autentică. Fericiți cei blânzi - spune Isus -, cei milostivi, făcătorii de pace, cei curați cu inima, cei cărora le este foame și sete de dreptate.

Acesta este și un program și o provocare pentru liderii politici și religioși, pentru responsabili instituțiilor internaționale și conducătorii firmelor și ai mass-media din toată lumea: a aplica fericirile în modul în care exercită propriile responsabilități. O provocare de a construi societatea, comunitatea sau firma de care sunt responsabili cu stilul făcătorilor de pace; a da dovadă de milostivire refuzând să se rebuteze persoanele, să se dăuneze mediului și să vrea să învingă cu orice preț. Asta cere disponibilitatea "de a suporta conflictul, de a-l rezolva și de a-l transforma într-un inel de legătură al unui nou proces"²⁰. A acționa în acest mod înseamnă a alege solidaritatea ca stil pentru a face istoria și a construi prietenia socială. Nonviolența activă este un mod pentru a arăta că într-adevăr unitatea este mai puternică și mai rodnică decât conflictul. Totul în lume este intim unit²¹. Desigur, se poate întâmpla ca diferențele să genereze neînțelegeri: să le înfruntăm în manieră constructivă și nonviolentă, așa încât "tensiunile și contrariile [să poată] ajunge la o unitate multiformă care generează viață nouă", păstrând "potențialitățile prețioase ale polarităților în contrast"²².

Asigur că Biserica Catolică va însoți orice tentativă de construire a păcii și prin nonviolența activă și creativă. În ziua de 1 ianuarie 2017 vede lumina noul Dicaster pentru Slujirea Dezvoltării Umane Integrale, care va ajuta Biserica să promoveze în mod tot mai eficace "bunurile incomensurabile ale dreptății, păcii și salvărdării creației" și a grijii față de migranți, "nevoiași, bolnavi și excluși, marginalizați și victime ale conflictelor armate și ale catastrofelor naturale, încarcerați, șomeri și victime ale oricărei forme de sclavie și de tortură"²³. Orice acțiune în această direcție, oricât de modestă ar fi, contribuie la construirea unei lumi libere de violență, prim pas spre dreptate și pace.

În concluzie

7. Cum este tradiția, semnez acest Mesaj la 8 decembrie, sărbătoarea Neprihănitei Zămisliri a Sfintei Fecioare Maria. Maria este regina păcii. La nașterea Fiului său, îngerii îl glorificau pe Dumnezeu și urau pace pe pământ bărbaților și femeilor de bunăvoință (cf. *Lc* 2,14). Să-i cerem Fecioarei să ne fie călăuză.

"Toți dorim pacea; atâtea persoane o construiesc în fiecare zi cu mici gesturi și mulți suferă și suportă cu răbdare truda atâtor tentative pentru a o construi"²⁴. În 2017, să ne angajăm, cu rugăciunea și cu acțiunea, să devenim persoane care au alungat din inima lor, din cuvintele și din gesturile lor violența și să construim comunități nonviolente, care se îngrijesc de casa comună. "Nimic nu este imposibil dacă ne adresăm lui Dumnezeu în rugăciune. Toți pot să fie artizani ai păcii"²⁵.

Vatican, 8 decembrie 2016

Franciscus

Note

- ¹ Exortăția apostolică *Evangelii gaudium*, 228.
- ² *Mesaj* pentru celebrarea primei Zile Mondiale a Păcii, 1 ianuarie 1968.
- ³ "Legenda celor trei însoțitori": *Fonti Francescane*, nr. 1469.
- ⁴ *Angelus*, 18 februarie 2007.
- ⁵ *Ibid.*
- ⁶ *Ibid.*
- ⁷ Maica Tereza, *Discurs pentru Premiul Nobel*, 11 decembrie 1979.
- ⁸ *Meditație* "Drumul păcii", capela din *Domus Sanctae Marthae*, 19 noiembrie 2015.
- ⁹ *Omilie* pentru canonizarea fericitei Maici Tereza de Calcutta, 4 septembrie 2016.
- ¹⁰ Nr. 23.
- ¹¹ *Ibid.*
- ¹² *Discurs* la Audiența interreligioasă, 3 noiembrie 2016.
- ¹³ *Discurs* la a 3-a Întâlnire mondială a mișcărilor populare, 5 noiembrie 2016.
- ¹⁴ Cf. *Discurs* la Întâlnirea cu șeicul musulmanilor din Caucaz și cu reprezentanții celorlalte comunități religioase, Baku, 2 octombrie 2016.
- ¹⁵ *Discurs*, Assisi, 20 septembrie 2016.
- ¹⁶ Cf. Exortăția apostolică postsinodală *Amoris laetitia*, 90-130.
- ¹⁷ Cf. *ibid.*, 133.194.234.
- ¹⁸ Cf. *Mesaj* cu ocazia Conferinței despre impactul umanitar al armelor nucleare, 7 decembrie 2014.
- ¹⁹ Enciclica *Laudato si'*, 230.
- ²⁰ Exortăția apostolică *Evangelii gaudium*, 227.
- ²¹ Cf. Enciclica *Laudato si'*, 16.117.138.
- ²² Exortăția apostolică *Evangelii gaudium*, 228.
- ²³ Scrisoarea apostolică în formă de "motu proprio" cu care se instituie Dicasterul pentru Slujirea Dezvoltării Umane Integrale, 17 august 2016.
- ²⁴ *Regina caeli*, Betleem, 25 mai 2014.
- ²⁵ *Apel*, Assisi, 20 septembrie 2016.

Traducător: pr. Mihai Pătrașcu

Copyright: Libreria Editrice Vaticana; Ercis.ro